

ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ БІРЖОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Мягков Денис Вячеславович

здобувач третього рівня вищої освіти

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9230-3460>

Анотація. У статті досліджено сутність, функції, види та адаптивний потенціал торговельних стратегій в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. Обґрунтовано, що різке зростання валютних, логістичних, безпекових і регуляторних ризиків істотно ускладнює прийняття ефективних торговельних та інвестиційних рішень, що зумовлює підвищення ролі формалізованих стратегій як інструменту управління ризиками, капіталом і ринковою поведінкою. На основі узагальнення наукових підходів визначено, що торговельна стратегія є системою об'єктивно встановлених правил входу на ринок і виходу з нього, управління фінансовими потоками, часовими параметрами торгівлі та вибору пріоритетних активів. Встановлено, що застосування торговельних стратегій сприяє зниженню впливу емоційних і поведінкових чинників, підвищенню дисципліни ухвалення рішень, покращенню співвідношення між прибутковістю та ризиком, а також адаптації ринкових рішень до нестабільного середовища. Систематизовано основні види торговельних стратегій за методом торгівлі, механізмом реалізації та часовим горизонтом, а також узагальнено підходи до їх класифікації в умовах воєнних ризиків. Доведено, що в сучасних умовах такі стратегії мають враховувати коливання попиту і пропозиції, валютні та інфляційні ризики, безпекові загрози, логістичні обмеження та регуляторне втручання держави. Водночас виявлено обмеження їх використання, зокрема складність розроблення, ризик надмірної орієнтації на історичні дані та небезпеку «підгонки» моделей під минулі ринкові сценарії. Зроблено висновок, що торговельні стратегії в умовах війни та повоєнної реконструкції доцільно розглядати не лише як інструмент отримання прибутку, а й як важливий механізм забезпечення стійкості біржового ринку, підтримки інвестиційної активності, раціонального розподілу ресурсів і відновлення економічного зростання України.

Ключові слова: торговельна стратегія, біржовий ринок, деривативи, управління ризиками, воєнний стан, повоєнне відновлення, аграрний ринок, цифровізація торгівлі.

Актуальність проблеми. Воєнний стан і повоєнне відновлення України супроводжуються різким зростанням ринкової нестабільності, валютних, логістичних, безпекових та регуляторних ризиків, що ускладнює прийняття ефективних торговельних та інвестиційних рішень. За таких умов особливої ваги набуває використання торговельних стратегій як інструменту формалізації рішень, управління ризиками, зниження впливу поведінкових чинників і підвищення стійкості біржового ринку. Водночас наявні підходи до побудови торговельних стратегій здебільшого орієнтовані на відносно стабільні ринкові умови та недостатньо враховують специфіку воєнних ризиків і завдання повоєнного відновлення. Це зумовлює необхідність дослідження сутності,

видів та адаптивного потенціалу торговельних стратегій у контексті стратегічного управління ресурсами, ризиками та біржовою активністю в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасної наукової літератури засвідчує, що проблематика торговельних стратегій, біржової торгівлі деривативами та управління ціновими ризиками розвивається у кількох взаємопов'язаних напрямках: інституційно-організаційному, ризик-менеджменті, прогнозуванні цінових коливань, поведінкових аспектах ухвалення рішень і цифровізації торгівлі. Для України ця тематика додатково ускладнюється впливом воєнних ризиків, трансформацією логістики, нестабільністю цінових сигналів і потребами повоєнного відновлення [1; 3; 4; 6–14].

У вітчизняній науковій думці вагомий внесок у розроблення цієї проблематики роблять Д.І. Шеленко, О.Г. Шпикуляк та О.В. Горбатюк, які розглядають деривативні фінансові інструменти як важливу складову розвитку біржової торгівлі та виокремлюють їх основні функції: управління ризиками, підвищення ліквідності, забезпечення цінової ефективності та залучення інвесторів [1]. С.В. Башлай акцентує увагу на ролі біржових деривативів у формуванні сталого розвитку товарного ринку України, підкреслюючи їх значення для хеджування ризиків, стабілізації доходів виробників і підвищення передбачуваності ринкових процесів [2]. У свою чергу, Г. Ткачук, І. Бурачек, В. Виговський, А. Сотник та І. Царук аналізують деривативи як інструмент мінімізації ризиків в умовах нестабільності фінансових ринків, звертаючи увагу на роль фінтеху, автоматизації та блокчейн-рішень, а також на те, що український ринок деривативів усе ще перебуває на етапі становлення [3; 14].

Окремий пласт українських досліджень пов'язаний уже безпосередньо з воєнними та післявоєнними викликами. Так, О.В. Трішін досліджує управління цінними ризиками ринку зернових в Україні через призму структурної трансформації аграрного ринку, зумовленої військовою агресією, та аналізує зв'язок між внутрішніми спотовими цінами і похідними інструментами на іноземних біржах [4]. А.С. Заніздра у своїй праці обґрунтовує роль біржової торгівлі деривативними контрактами у забезпеченні економічного зростання та економічної безпеки України, особливо в післявоєнний період, і пропонує використовувати ф'ючерсні котирування міжнародних товарних бірж для прогнозування вітчизняних експортних цін на зерно [5]. Саме ці праці переводять наукову дискусію з рівня загальнотеоретичних міркувань до рівня прикладних рішень для українського аграрного та біржового ринку [4; 5].

У світовій літературі домінують насамперед дослідження, присвячені ефективності хеджування, пов'язаності ринків та кількісним моделям торговельних рішень. Ameet Kumar Banerjee, Md Akhtaruzzaman, Ahmet Sensoy і John W. Goodell показують, що в кризові періоди аграрні товари переважно виступають реципієнтами волатильнісних spillover-ефектів, а ефективність хеджування підвищується в портфелях, що поєднують impact-investing і сільськогосподарські активи [6]. Oscar V. De la Torre-Torres, José Álvarez-García та María de la Cruz del Río-Rama розвивають напрям крос-хеджування для нішевих аграрних продуктів і доводять практичну доцільність портфельного підходу з урахуванням торгових витрат і податків [7]. Т. Zhang і Z. Tang пред-

ставляють гібридну VMD-SGMD-LSTM модель прогнозування цін аграрних ф'ючерсів і доводять, що поєднання декомпозиційних методів та LSTM покращує точність прогнозів для пшениці, кукурудзи й цукру [8].

Ще один важливий напрям міжнародних досліджень стосується поведінкових та цифрових аспектів торговельних стратегій. Rasa Kanarickienė та співавтори у системному огляді показують, що когнітивні обмеження й поведінкові упередження суттєво впливають на інвестиційні рішення, ринкову динаміку та дохідність стратегій, що підтверджує важливість формалізованих правил торгівлі для зниження впливу емоційного чинника [9]. MD Shahriar Mahmud Bhuiyan та співавтори у систематичному огляді глибинного навчання для алгоритмічної торгівлі фіксують зростання ролі RNN, LSTM, CNN і гібридних моделей, але водночас наголошують на проблемах шумності даних, перенавчання та інтерпретованості [10]. У більш прикладному вимірі Mahdi Massahi і Masoud Mahootchi пропонують DQN / DDQN-систему для алгоритмічної торгівлі товарними ф'ючерсами й демонструють, що такі моделі можуть перевершувати традиційні стратегії за показниками дохідності та risk-adjusted return [11]. Водночас Zhepeng Hu, Teresa Serra і Philip Garcia показали, що алгоритмічне котирування на ринках ф'ючерсів на кукурудзу, сою та живу худобу може підвищувати цінову ефективність і зменшувати короткострокову волатильність, хоча його вплив на ліквідність є неоднозначним [12].

Окремо слід відзначити праці Thomas Glauben і Tinoush Jamali Jaghdani, які зміщують фокус із вузько біржових механізмів до ширшої проблеми стійкості аграрних торговельних потоків у нестабільні часи. Автори показують, що геополітичні та геоекономічні потрясіння, протекціонізм і санкційні режими дедалі сильніше впливають на міжнародну аграрну торгівлю, а отже, підвищують значення інструментів, здатних забезпечувати не лише прибутковість, а й надійність, гнучкість і стійкість торговельних рішень [13]. Для українського контексту це особливо важливо, оскільки питання торговельної стратегії виходить за межі мікрорівня трейдера і стає частиною механізму підтримки продовольчої безпеки, експортної стабільності та відновлення економіки [4; 5; 13].

Отже, аналіз останніх досліджень дає підстави стверджувати, що в українській літературі переважає інституційно-організаційний та прикладний інтерес до розвитку біржової торгівлі деривативами, управління цінними ризиками зернового ринку і побудови післявоєнної архітектури товарних ринків [1–5; 14], тоді як у світовій науці більш розвинутими є кількісні

підходи до хеджування, прогнозування, алгоритмічної торгівлі та поведінкової фінансової аналітики [6–13]. Водночас недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції цих підходів у цілісну модель торговельної стратегії для українського біржового й аграрного ринку в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Саме ця наукова прогалина зумовлює актуальність подальшого дослідження.

Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до визначення торговельних стратегій, систематизація їх видів і функціональних характеристик, а також визначення ролі торговельних стратегій у забезпеченні стійкості біржового ринку, адаптації до воєнних ризиків та підтримці процесів повоєнного відновлення України.

Результати дослідження. В умовах воєнного стану в Україні та в період майбутнього повоєнного відновлення роль торговельних стратегій істотно зростає. Їх застосування дає змогу пристосовувати інвестиційні й торговельні рішення до підвищеного рівня ризиків, зумовлених бойовими діями, валютною нестабільністю, порушенням логістичних ланцюгів і змінами попиту на товари критичної важливості. Торговельна стратегія встановлює правила входу на ринок і виходу з нього, підходи до управління фінансовими потоками та інвестиційними пріоритетами, що сприяє зменшенню впливу емоційних реакцій і поведінкових викривлень на процес ухвалення рішень.

Торговельні стратегії являють собою систему об'єктивно визначених правил і процедур, які регламентують умови відкриття та закриття позицій, а також порядок здійснення торговельних операцій. Вони охоплюють параметри фіксації угод, торговельні фільтри й сигнали, правила управління капіталом, часові межі, типи ордерів та інші суттєві елементи. Якщо стратегія має кількісно визначений характер, її можна досліджувати на основі історичних даних, що дає можливість прогнозувати ймовірну результативність і очікуваний рівень прибутковості.

За належного застосування торговельна стратегія формує математично обґрунтоване очікування результатів, допомагаючи трейдерам та інвесторам оцінювати співвідношення потенційного прибутку і ризику. Водночас вона не забезпечує автоматичного успіху, однак здатна підвищити якість управлінських рішень і покращити прибутковість з урахуванням ризику. Особливо важливими такі стратегії є в умовах нестабільного ринку та дії непередбачуваних зовнішніх чинників, характерних для періоду війни та економічного відновлення.

Разом із тим застосування торговельних стратегій супроводжується певними обмеженнями. Розроблення справді ефективної стратегії

є складним процесом, а надмірне покладання на неї може створювати додаткові ризики. Зокрема, існує небезпека надмірної орієнтації на окремі історичні дані, що здатне формувати ілюзію її стійкості та надійності. Крім того, навіть стратегія, яка демонструвала позитивні результати в минулому, не обов'язково зберігатиме свою ефективність у реальних ринкових умовах, де ситуація змінюється під впливом воєнних, політичних і економічних чинників, характерних для періоду повоєнного відновлення.

До основних складових торговельної стратегії належать правила входу на ринок і виходу з нього, механізми управління грошовими потоками, часові параметри здійснення операцій, визначення пріоритетних активів і секторів, а також урахування макроекономічних і соціально-економічних факторів, притаманних воєнному часу та етапу економічної реконструкції. Завдяки цьому стратегія дає змогу оцінювати математично очікуваний результат, що допомагає трейдерам та інвесторам визначати потенційний рівень прибутковості операцій і більш ефективно управляти ризиками.

Водночас у процесі використання торговельних стратегій необхідно враховувати їхню чутливість до високої ринкової нестабільності. В умовах воєнного стану створення дієвої стратегії істотно ускладнюється, оскільки ринкове середовище швидко трансформується під впливом бойових дій, порушення логістики, валютних коливань і змін у попиті на стратегічно важливі товари. За таких обставин виникає ризик як надмірної залежності від обраної моделі, так і її надмірної прив'язки до минулих ринкових сценаріїв, що може формувати помилкове відчуття захищеності. Ефективність рішень, які спрацьовували раніше, не гарантує аналогічних результатів у сучасному динамічному ринковому середовищі, особливо в умовах післявоєнної економічної перебудови.

Попри це, торговельні стратегії мають вагомий переваги. Вони сприяють підвищенню прозорості та дисципліни в ухваленні рішень, забезпечують послідовність ринкової поведінки та зменшують вплив суб'єктивних чинників на торговельну діяльність. У період відновлення економіки після війни стратегічний підхід допомагає визначати пріоритетні напрями інвестування, стимулювати виробництво товарів критичної важливості, впроваджувати нові технології та підвищувати ефективність використання ресурсів. Застосування цифрових платформ для моніторингу й аналізу ринку, своєю чергою, забезпечує можливість оперативно реагувати на зміни попиту та пропозиції, враховувати безпекові ризики й прогнозувати потреби відновлення ключових секторів економіки.

Визначальними елементами торговельних стратегій є правила входу на ринок і виходу з нього, механізми управління фінансовими потоками, а також вибір пріоритетних активів і секторів. В умовах воєнного стану такі стратегії повинні містити адаптивні інструменти, здатні враховувати коливання попиту та пропозиції, оперативно реагувати на дефіцит стратегічних товарів і ресурсів для відновлення інфраструктури, коригувати портфель і масштаби операцій з урахуванням валютних та інфляційних ризиків, передбачати сценарії екстреного виходу з ринку у разі загострення безпекової ситуації або порушення логістики, а також враховувати регуляторні обмеження й державні інструменти впливу, зокрема субсидії, податкові стимули, цінові обмеження та антимонопольні заходи.

Водночас слабкою стороною торговельних стратегій залишається складність їх розроблення та пристосування до середовища з високим рівнем нестабільності. Існує ризик надмірної орієнтації на історичні дані, які не завжди відображають нові ринкові умови, або надмірної адаптації моделі до минулих показників, що може створювати хибне відчуття захищеності. Проте поєднання аналізу ризиків, ринкової аналітики та використання цифрових платформ дає змогу зменшити ці загрози, забезпечуючи вищу гнучкість стратегій і більш своєчасну реакцію на зміни ринкового середовища.

Особливого значення в період повоєнного відновлення набуває сигнальна функція торговельних стратегій, оскільки саме вона дає змогу виявляти галузі, що потребують додаткового інвестування, стимулювати виробництво критично важливих товарів, оптимізувати розподіл ресурсів і підтримувати впровадження технологічних інновацій. Використання сучасних аналітичних платформ і цифрових інструментів моніторингу забезпечує можливість оперативного відстеження ринкових змін і прогнозування потреб у відновленні ключових секторів економіки.

Отже, в умовах війни та повоєнної реконструкції торговельні стратегії виконують не лише функцію управління прибутковістю та ризиками, а й виступають дієвим механізмом адаптації до складного й мінливого ринкового середовища. Їх застосування сприяє посиленню стійкості економічної системи, підтриманню ринкової стабільності, раціоналізації розподілу ресурсів і формуванню передумов для відновлення економічного зростання та зміцнення інвестиційної привабливості України.

При цьому поняття «торгова стратегія» трактується в науковій літературі по-різному, що зумовлює наявність численних підходів до його визначення, узагальнених у таблиці 1.

Таблиця 1 демонструє багатогранність визначень та типів торговельних стратегій на біржовому ринку, автором акцентовано увагу на їхніх особливостях у контексті воєнного стану та повоєнного відновлення України. Кожна стратегія має власні правила входу та виходу, управління ризиком та капіталом, а також специфічні інструменти адаптації до нестабільних умов ринку.

Формули, наведені для всіх 15 категорій стратегій, дозволяють не лише формалізувати процес прийняття рішень, а й оцінювати ефективність торговельних підходів на основі P&L (прибуток і збиток), волатильності та ринкових сигналів. Використання такої систематизованої бази дає можливість трейдерам і інвесторам приймати більш обґрунтовані рішення, знижувати вплив психологічних факторів та адаптувати стратегії до динамічних змін попиту, пропозиції та регуляторних умов.

У перспективі застосування цих стратегій в умовах повоєнного відновлення може стати важливим інструментом стимулювання виробництва, ефективного розподілу ресурсів та підтримки стабільності біржового ринку України.

Стратегію на біржовому ринку доцільно розглядати як завчасно сформований і формалізований алгоритм дій, який дає змогу передбачити можливі результати за різних сценаріїв розвитку ринкової ситуації. У цьому визначенні можна виокремити кілька базових характеристик, що мають принципове значення.

По-перше, стратегія передбачає усвідомлений характер дій, оскільки її параметри, правила та логіка мають бути визначені заздалегідь. Саме це забезпечує послідовність поведінки трейдера, формує відповідальність за прийняті рішення та знижує ймовірність хаотичних дій під впливом ринкових коливань. Завчасне планування також створює основу для системної оцінки ризиків і можливих результатів.

По-друге, важливою рисою стратегії є формалізованість, тобто чітке визначення порядку дій для різних ринкових ситуацій. Наявність такого алгоритму дозволяє уникати невизначеності у момент прийняття рішень, мінімізує ймовірність емоційних реакцій та зменшує ризик втрати контролю над відкритими позиціями.

По-третє, стратегія має забезпечувати передбачуваність результатів. Завдяки завчасному плануванню та формалізації трейдер отримує можливість прогнозувати потенційні наслідки своїх рішень, оцінювати ефективність обраного підходу та за необхідності коригувати його. При цьому стратегія може застосовуватися як без визначеного строку, так і в межах конкретного періоду, після завершення якого її результати підлягають аналізу та перегляду.

Таблиця 1 – Торгові стратегії для стратегічного управління ресурсами в умовах воєнних ризиків та економічного відновлення України

№	Категорія	Дефініція	Формульне вираження	Коментар / Особливість
1	Класичний підхід	Правила для входу, виходу та управління капіталом	$R\&L = \Sigma (\text{Ціна_продажу} - \text{Ціна_купівлі}) \times \text{Обсяг}$	Базова оцінка прибутку/збитку; системність.
2	Кількісний аналіз	Стратегія на основі числових специфікацій та історичних даних	$\text{Сигнал} = f(\text{Індикатори_технічні}, \text{Патерни_історичні})$ Рішення = {Buy, Sell, Hold}, якщо Сигнал > Порог	Автоматизація та тестування.
3	Поведінкові фінанси	Зменшення впливу емоцій та упереджень	$\text{Expected_R\&L} = \Sigma (P_успіх \times \text{Виграш} - P_невдачі \times \text{Збиток})$	Уникання ефекту диспозиції.
4	Управління ризиком	Мінімізація втрат та оптимізація портфеля	$\text{VaR} = \alpha \times \sigma \text{ портфеля} \times \sqrt{t}$	Важливо при високій волатильності.
5	Кризові / адаптивні умови	Враховування військових ризиків та поствоєнних факторів	$\text{Ціна_кор} = \text{Ціна_баз} \times (1 + \text{Ризик_військ} + \text{Інфляція} + \text{Логістика})$	Реакція на зміну попиту та логістики.
6	Інноваційно-інвестиційний підхід	Визначення пріоритетних галузей та ресурсів	$\text{Індекс_інвест} = \Sigma (\text{ROI_галузь} \times \text{Вага_галузі})$	Сигнал для інвесторів у критичні галузі.
7	Практичне виконання	Систематизований запис торгів	$R\&L_час = \Sigma (\text{Ціна_закриття} - \text{Ціна_відкриття}) \times \text{Обсяг} \times e^{-(r \times \Delta t)}$	Враховування часових рамок та типів ордерів.
8	Алгоритмічні / цифрові стратегії	Використання алгоритмів та програм	$\text{Order} = \text{Algorithm}(\text{Індикатори}, \text{Ліквідність}, \text{Волатильність})$	Автоматизація під реальні біржові дані.
9	Стратегія повоєнного відновлення	Стимулювання виробництва критично важливих товарів	$\text{Ціна_стимул} = \text{Ціна_ринк} \times (1 - \text{Дотації}) + \text{Стимул_відновлення}$	Враховування субсидій та державних пріоритетів.
10	Трендові стратегії	Орієнтація на рух ціни у напрямку тренду	$\text{Сигнал} = \text{Ціна_тек} - \text{SMA_nBuy}$, якщо Сигнал > 0; Sell, якщо < 0	SMA_n – середня ціна за n періодів.
11	Контртрендові стратегії	Торгівля проти ринкового тренду	$\text{Сигнал} = \text{Ціна_тек} - \text{EMA_nBuy}$ при перепроданості; Sell при перекупленості	EMA_n – експоненційна середня ціна; підходить для волатильного ринку.
12	Арбітражні стратегії	Використання різниці цін між ринками	$R\&L_arb = \Sigma (\text{Ціна_ринок1} - \text{Ціна_ринок2}) \times \text{Обсяг}$	Ефективне за наявності ліквідності та миттєвого виконання.
13	Парні / хеджові стратегії	Зменшення ризику через парне позиціонування	$\Delta P = P_актив1 - \beta \times P_актив2$	β – коефіцієнт кореляції; зменшення волатильності.
14	Опціонні / похідні стратегії	Використання деривативів для контролю ризику	$R\&L_опціон = \text{max}(0, \text{Ціна_баз} - \text{Ціна_страйк}) - \text{Премія}$	Враховування премії та ціни страйку для страхування позицій.
15	Стратегії для ринків з обмеженою ліквідністю	Торгівля на ринках з високими ризиками та обмеженою пропозицією	$\text{Ціна_кор} = \text{Ціна_баз} \times (1 \pm K \times \text{Волатильність})$	K – коефіцієнт адаптації; важливо при дефіцитних товарах та ресурсах.

Джерело: сформовано автором на основі узагальнення досліджень

Різноманіття торгових стратегій дає підстави класифікувати їх за кількома основними ознаками. Насамперед їх можна поділити за методом торгівлі на ручні та алгоритмічні. У разі ручного трейдингу рішення щодо відкриття і закриття позицій, встановлення стоп-лосів і тейк-профітів приймаються безпосередньо трейдером, що забезпечує гнучкість, але водночас підвищує психологічне навантаження. Алгоритмічний трейдинг, навпаки, ґрунтується на використанні програмованих систем, які автоматизують виконання операцій, однак потребують постійного контролю та адаптації до зміни ринкових умов.

Іншим важливим критерієм є механізм реалізації стратегії. У цьому контексті виокремлюють фундаментальний та технічний підходи. Фундаментальні стратегії базуються на аналізі макроекономічних показників, фінансової звітності, новин та інших факторів, що визначають реальну вартість активів. Технічні стратегії, своєю чергою, спираються на дослідження історичної динаміки цін, графічних моделей, індикаторів і рівнів підтримки та опору, що дозволяє оперативніше реагувати на короткострокові ринкові зміни.

Не менш значущою є класифікація за торговим горизонтом. Короткострокові стратегії, зокрема скальпінг і дейтрейдинг, орієнтовані на отримання прибутку від незначних коливань цін упродовж короткого часу, однак потребують високої концентрації та швидкості реагування. Середньострокові підходи, зокрема свінг-трейдинг, передбачають утримання позицій протягом кількох днів або тижнів і дають змогу поєднувати аналітичну глибину з помірною інтенсивністю операцій. Довгострокові стратегії, такі як позиційний трейдинг, більше тяжіють до інвестиційної логіки та ґрунтуються переважно на фундаментальному аналізі.

Таким чином, кожен різновид торговельної стратегії має власні переваги, обмеження та сферу доцільного застосування. Їх ефективність значною мірою залежить від доступного капіталу, ринкового досвіду, рівня підготовки трейдера, його психологічної стійкості та здатності дотримуватися наперед визначених правил. Саме тому стратегія може вважатися результативною лише за умови її чіткого планування, формалізації та систематичного аналізу отриманих результатів.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що торговельні стратегії в умовах воєнного стану та повоєнного віднов-

лення України набувають не лише прикладного, а й системного значення, оскільки виступають інструментом адаптації торговельних та інвестиційних рішень до підвищеного рівня невизначеності, ризиків і структурних змін ринку. Узагальнення наукових підходів дало змогу визначити торговельну стратегію як формалізовану систему правил входу на ринок і виходу з нього, управління капіталом, вибору часових параметрів торгівлі та оцінки ризику, що забезпечує більш дисциплінований і обґрунтований процес ухвалення рішень. Доведено, що в умовах нестабільного середовища стратегічний підхід дозволяє зменшити вплив емоційних і поведінкових чинників, підвищити послідовність дій учасників ринку та покращити співвідношення між прибутковістю і ризиком.

Водночас обґрунтовано, що ефективність торговельних стратегій істотно залежить від їх здатності адаптуватися до воєнних, логістичних, валютних, безпекових та регуляторних викликів. Визначено, що ключовими перевагами таких стратегій є можливість швидкого реагування на коливання попиту і пропозиції, виявлення пріоритетних секторів інвестування, підтримка виробництва критично важливих товарів і сприяння більш раціональному розподілу ресурсів у процесі економічного відновлення. Разом із тим виявлено й суттєві обмеження, пов'язані зі складністю розроблення універсальної моделі поведінки в умовах високої волатильності, ризиком надмірної орієнтації на історичні дані та небезпекою «підгонки» стратегій під минулі ринкові умови. Це свідчить про необхідність поєднання формалізованих торговельних підходів із сучасними аналітичними інструментами, ризик-менеджментом і цифровими платформами моніторингу.

Отже, торговельні стратегії доцільно розглядати не лише як засіб отримання прибутку чи мінімізації втрат, а і як важливий елемент стратегічного управління ринковою поведінкою в умовах війни та повоєнної реконструкції. Їх впровадження сприяє зміцненню стійкості біржового ринку, підвищенню прозорості торговельних рішень, підтримці інвестиційної активності та формуванню передумов для стабілізації й подальшого розвитку економіки України. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення адаптивних моделей торговельних стратегій для окремих секторів, насамперед аграрного, з урахуванням цифровізації біржової торгівлі, застосування деривативів та специфіки повоєнного відновлення.

Бібліографічний список:

1. Шеленко Д.І., Шпикуляк О.Г., Горбатюк О.В. Функціонування деривативних фінансових інструментів у розвитку біржової торгівлі: теоретико-еволюційний аспект. *Підприємництво і торгівля*. 2024. № 41. С. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-15>
2. Bashlai S. The Role of Exchange-Traded Derivatives in the Formation of Sustainable Development of the Commodity Market in Ukraine. *SWorldJournal*. 2025. № 3 (33-03). pp. 104–114. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-33-03-091>
3. Tkachuk H., Burachek I., Vyhovskyi V., Sotnyk A., Tsaruk I. Analysis of the financial derivatives for risk management in the context of financial market instability. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка*. 2024. Том 11, № 4. С. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.52566/msu-econ4.2024.81>
4. Трішін О.В. Управління цінovими ризиками ринку зернових в Україні: реалії та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2026. № 83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-178>
5. Заніздра А.С. Організаційно-економічні засади розвитку вітчизняної біржової торгівлі деривативними контрактами у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-4>
6. Banerjee A.K., Akhtaruzzaman M., Sensoy A., Goodell J.W. Volatility spillovers and hedging strategies between impact investing and agricultural commodities. *International Review of Financial Analysis (IRFA)*. 2024. Volume 94, Article 103237. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103237>
7. De la Torre-Torres O.V., de la Cruz del Río-Rama M., Álvarez-García J. Non-Commodity Agricultural Price Hedging with Minimum Tracking Error Portfolios: The Case of Mexican Hass Avocado. *Agriculture*. 2024. Volume 14, Issue 10, Article 1692. DOI: <https://doi.org/10.3390/agriculture14101692>
8. Zhang T., Tang Zh. Agricultural commodity futures prices prediction based on a new hybrid forecasting model combining quadratic decomposition technology and LSTM model. *Frontiers in Sustainable Food Systems*. 2024. Volume 8, Article 1334098. DOI: <https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1334098>
9. Kanapickienė R., Vasiliauskaitė D., Keliuotytė-Staniulienė G., Špicas R., Kaab Omeir A., Kanapickas T. A comprehensive review of behavioral biases in financial decision-making: from classical finance to behavioral finance perspectives. *Journal of Business Economics and Management*. 2024. Vol. 25, № 5. pp. 1006–1029. DOI: <https://doi.org/10.3846/jbem.2024.22314>
10. Bhuiyan M.D.Sh.M., Rafi M.D.A.L., Rodrigues G.N., Mir M.N.H., Ishraq A., Mridha M.F., Shin J. Deep learning for algorithmic trading: A systematic review of predictive models and optimization strategies. *Array*. 2025. Volume 26, Article 100390. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.array.2025.100390>
11. Massahi M., Mahootchi M. A deep Q-learning based algorithmic trading system for commodity futures markets. *Expert Systems with Applications*. 2024. Volume 237, Part C, Article 121711. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2023.121711>
12. Hu Zh., Serra T., Garcia Ph. Algorithmic quoting, trading, and market quality in agricultural commodity futures markets. *Applied Economics*. 2020. Volume 52, Issue 58. pp. 6277–6291. DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2020.1789060>
13. Glaben Th., Jamali Jaghdani T. Measuring the Stability of (Agricultural) Trade Flows in Unstable Times. *Intereconomics*. 2025. Volume 60, Number 3. pp. 182–190. DOI: <https://doi.org/10.2478/ie-2025-0035>
14. Bashlai S. Derivatives market in Ukraine: current trends and prospects for development. *Право та інноваційне суспільство*. 2025. № 2 (25). С. 25–33. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2\(25\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2(25)-2)

References:

1. Shelenko D., Shpykuliak O., Horbatiuk O. (2024) Funktsionuvannia deryvatyvnykh finansovykh instrumentiv u rozvytku birzhovoi torhivli: teoretyko-evoliutsiinyi aspekt [Functioning of derivative financial instruments in the development of stock trading: theoretical and evolutionary aspect]. *Pidpryemnytstvo i torhivlia – Entrepreneurship and Trade*. № 41. S. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-15>
2. Bashlai S. (2025) The Role of Exchange-Traded Derivatives in the Formation of Sustainable Development of the Commodity Market in Ukraine. *SWorldJournal*. № 3 (33-03). pp. 104–114. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-33-03-091>
3. Tkachuk H., Burachek I., Vyhovskyi V., Sotnyk A., Tsaruk I. (2024) Analysis of the financial derivatives for risk management in the context of financial market instability. *Naukovyi visnyk Mukachevskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Economics*. Tom 11, № 4. S. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.52566/msu-econ4.2024.81>
4. Trishin O. (2026) Upravlinnia tsinovymy ryzykamy rynku zernovykh v Ukraini: realii ta perspektyvy [Price risk management in the grain market in Ukraine: realities and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. № 83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-178>
5. Zanzdra A. (2025) Orhanizatsiino-ekonomichni zasady rozvytku vitchyznianoï birzhovoi torhivli deryvatyvnykh kontraktamy u pisliavoïennyi period [Organizational and economic principles of the domestic

- derivatives exchange trading development]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-4>
6. Banerjee A.K., Akhtaruzzaman M., Sensoy A., Goodell J.W. (2024) Volatility spillovers and hedging strategies between impact investing and agricultural commodities. *International Review of Financial Analysis (IRFA)*. Volume 94, Article 103237. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2024.103237>
 7. De la Torre-Torres O.V., de la Cruz del Río-Rama M., Álvarez-García J. (2024) Non-Commodity Agricultural Price Hedging with Minimum Tracking Error Portfolios: The Case of Mexican Hass Avocado. *Agriculture*. Volume 14, Issue 10, Article 1692. DOI: <https://doi.org/10.3390/agriculture14101692>
 8. Zhang T., Tang Zh. (2024) Agricultural commodity futures prices prediction based on a new hybrid forecasting model combining quadratic decomposition technology and LSTM model. *Frontiers in Sustainable Food Systems*. Volume 8, Article 1334098. DOI: <https://doi.org/10.3389/fsufs.2024.1334098>
 9. Kanapickienė R., Vasiliauskaitė D., Keliuotytė-Staniulėnienė G., Špicas R., Kaab Omeir A., Kanapickas T. (2024) A comprehensive review of behavioral biases in financial decision-making: from classical finance to behavioral finance perspectives. *Journal of Business Economics and Management*. Vol. 25, № 5. pp. 1006–1029. DOI: <https://doi.org/10.3846/jbem.2024.22314>
 10. Bhuiyan M.D.Sh.M., Rafi M.D.A.L., Rodrigues G.N., Mir M.N.H., Ishraq A., Mridha M.F., Shin J. (2025) Deep learning for algorithmic trading: A systematic review of predictive models and optimization strategies. *Array*. Volume 26, Article 100390. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.array.2025.100390>
 11. Massahi M., Mahootchi M. (2024) A deep Q-learning based algorithmic trading system for commodity futures markets. *Expert Systems with Applications*. Volume 237, Part C, Article 121711. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2023.121711>
 12. Hu Zh., Serra T., Garcia Ph. (2020) Algorithmic quoting, trading, and market quality in agricultural commodity futures markets. *Applied Economics*. Volume 52, Issue 58. pp. 6277–6291. DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2020.1789060>
 13. Glauben Th., Jamali Jaghdani T. (2025) Measuring the Stability of (Agricultural) Trade Flows in Unstable Times. *Intereconomics*. Volume 60, Number 3. pp. 182–190. DOI: <https://doi.org/10.2478/ie-2025-0035>
 14. Bashlai S. (2025) Derivatives market in Ukraine: current trends and prospects for development. *Law and innovative society*. № 2 (25). C. 25–33. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2\(25\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2025-2(25)-2)

FORMATION AND APPLICATION OF TRADING STRATEGIES IN THE CONDITIONS OF INSTABILITY OF THE UKRAINIAN STOCK MARKET

Denys Miagkov

Postgraduate Student

National University of Kyiv-Mohyla Academy

Summary. The article examines the essence, functions, types, and adaptive potential of trading strategies under martial law and in the period of post-war recovery in Ukraine. It substantiates that the sharp increase in currency, logistics, security, and regulatory risks significantly complicates effective trading and investment decision-making, which enhances the role of formalized strategies as a tool for risk management, capital allocation, and market behavior management. Based on a synthesis of scientific approaches, it is determined that a trading strategy is a system of objectively defined rules for entering and exiting the market, managing financial flows, determining trading time parameters, and selecting priority assets. It is established that the application of trading strategies helps reduce the influence of emotional and behavioral factors, improve decision-making discipline, enhance the risk-return ratio, and adapt market decisions to an unstable environment. The main types of trading strategies are systematized according to the trading method, implementation mechanism, and time horizon, while approaches to their classification under wartime risks are also generalized. It is proven that under current conditions such strategies should take into account fluctuations in supply and demand, currency and inflation risks, security threats, logistics constraints, and state regulatory intervention. At the same time, the study identifies limitations of their application, including the complexity of their design, the risk of excessive reliance on historical data, and the danger of overfitting models to past market scenarios. It is concluded that trading strategies under conditions of war and post-war reconstruction should be considered not only as a profit-generating tool, but also as

an important mechanism for ensuring the resilience of the exchange market, supporting investment activity, rational allocation of resources, and restoring Ukraine's economic growth.

Keywords: trading strategy, exchange market, derivatives, risk management, martial law, post-war recovery, agricultural market, digitalization of trading.

Дата надходження статті: 08.04.2026

Дата прийняття статті: 10.05.2026

Дата публікації статті: 25.06.2026